УДК 311.21:330.3

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА

© 2017 **ЧАЛА Т. Г., КОРЕПАНОВ Г. С., ЧЕРНЕНКО Д. І.**

УДК 311.21:330.3

Чала Т. Г., Корепанов Г. С., Черненко Д. І. Система показників моніторингу досягнення цілей сталого розвитку аграрного сектора

У статті викладено результати статистичного оцінювання системи показників моніторингу досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР) аграрного сектора. Визначено, що для досягнення сталого розвитку необхідно узгодити три основні складові: економічне зростання, соціальну інтеграцію та охорону навколишнього середовища. Детально розглянуто завдання та показники ЦСР 2 «Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства». Визначено, що індикатором, який яскраво ілюструє стан і перспективу розвитку аграрного сектора, є показник 2.а.1 «Індекс орієнтованості на сільське господарство, який визначається за структурою державних витрат». Розглянуто методику розрахунку Agriculture Orientation Index (AOI). Проаналізовано динаміку AOI для України та у світовому масштабі за 2004–2013 рр. Наведено значення індексу AOI для України, країн-сусідів та країн – членів ЄС у 2013 р. Визначено, що Україна як серед країн ЄС, так і серед країн-сусідів має невисокий AOI, що говорить про низьку орієнтацію на сільське господарство.

Ключові слова: *сталий розвиток, цілі сталого розвитку (ЦСР), система показників, аграрний сектор, ФАО, Agriculture Orientation Index (AOI).*
Рис.: *6.* ***Табл.:*** *1.* ***Формул:*** *1.* ***Бібл.:*** *18.*

Чала Тетяна Георгіївна *– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)*
E-mail: *t.g.chala@karazin.ua*

Корепанов Георгій Сергійович *– кандидат економічних наук, старший викладач кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)*
E-mail: *g.s.korepanov@karazin.ua*

Черненко Дарина Ігорівна *– кандидат економічних наук, старший викладач кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)*
E-mail: *d.i.chernenko@karazin.ua*

УДК 311.21:330.3

Чалая Т. Г., Корепанов Г. С., Черненко Д. И. Система показателей мониторинга достижения целей устойчивого развития аграрного сектора

В статье изложены результаты статистического оценивания системы показателей мониторинга достижения целей устойчивого развития (ЦУР) аграрного сектора. Определено, что для достижения устойчивого развития необходимо согласовать три основные составляющие: экономический рост, социальную интеграцию и охрану окружающей среды. Подробно рассмотрены задачи и показатели ЦУР 2 «Преодоление голода, достижения продовольственной безопасности, улучшения питания и содействие устойчивому развитию сельского хозяйства». Определено, что индикатором, который ярко иллюстрирует состояние и перспективу развития аграрного сектора, является показатель 2.а.1 «Индекс ориентированности на сельское хозяйство, определяемый по структуре государственных расходов». Рассмотрена методика расчета Agriculture Orientation Index (AOI). Проанализирована динамика AOI для Украины и в мировом масштабе за 2004–2013 гг. Приведены значения индекса AOI для Украины, стран-соседей и стран – членов ЕС в 2013 г. Определено, что Украина среди стран ЕС, так и среди стран-соседей имеет невысокий AOI, что говорит о низкой ориентации на сельское хозяйство.

Ключевые слова: *устойчивое развитие, цели устойчивого развития (ЦУР), система показателей, аграрный сектор, ФАО, Agriculture Orientation Index (AOI).*
Рис.: *6.* ***Табл.:*** *1.* ***Формул:*** *1.* ***Библ.:*** *18.*

Чалая Татьяна Георгиевна *– кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры статистики, учета и аудита, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)*
E-mail: *t.g.chala@karazin.ua*

Корепанов Георгий Сергеевич *– кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры статистики, учета и аудита, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)*
E-mail: *g.s.korepanov@karazin.ua*

Черненко Дарина Игоревна *– кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры статистики, учета и аудита, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)*
E-mail: *d.i.chernenko@karazin.ua*

UDC 311.21:330.3

Chala T. G., Korepanov G. S., Chernenko D. I. The System of Indicators for Monitoring the Achievement of the Goals of Sustainable Development in the Agrarian Sector

The article describes the results of statistical evaluation of the system of indicators for monitoring the achievement of the goals of sustainable development (GSD) in the agrarian sector. It has been determined that, in order to achieve sustainable development, the following three pillars need to be reconciled: economic growth, social integration, and environmental protection. The objectives and indicators of the GSD 2 «Overcoming hunger, achieving food security, improving nutrition, and facilitating sustainable development of agriculture» were considered in detail. It has been determined that the indicator, which illustrates vividly the status and perspective of development of the agrarian sector, is the indicator 2.a.1 «Index of orientation towards agriculture, defined by the public expenditure structure». Methods for calculation of the Agriculture Orientation Index (AOI) were considered. The dynamics of the AOI for Ukraine and world-wide for 2004-2013 were analyzed. The values of the AOI index for Ukraine, the neighboring countries, and the EU Member States in 2013 have been provided. It has been determined that Ukraine has a low AOI among the EU countries and among the neighboring countries, which indicates a poor orientation towards agriculture.

Keywords: *sustainable development, goals of sustainable development (GSD), system of indicators, agrarian sector, FAO, Agriculture Orientation Index (AOI).*
Fig.: *6.* ***Tbl.:*** *1.* ***Formulae:*** *1.* ***Bibl.:*** *18.*

Chala Tetyana G. *– Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)*
E-mail: *t.g.chala@karazin.ua*

Korepanov Georgii S. *– Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)*
E-mail: *g.s.korepanov@karazin.ua*

Chernenko Daryna I. *– Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)*
E-mail: *d.i.chernenko@karazin.ua*

Сьогодні у світі дуже загострилися питання економічного та соціального характеру, а також проблеми, пов'язані зі станом навколишнього середовища. З метою запобігання та зменшення впливу цих негативних проявів та ліквідації їх наслідків держави – члени Організації Об'єднаних Націй (ООН) сформулювали 17 цілей сталого розвитку (ЦСР), які мають бути досягнені до 2030 р.

Різноманітним аспектам сталого розвитку присвятили роботи такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Д. Абреу [17], О. Березіна [1], З. Бурик [2], С. Вермеулен [17], Л. Крамер [17], Б. Кемпбелл [17], С. Макосій [3], О. Мартюшева [4], А. Рожко [6], Л. Свистун [6], П. Торнтон [17], В. Фьорч [17], Т. Шуц [17] та ін.

Незважаючи на велику кількість наукових праць, присвячених проблемі сталого розвитку, не вистачає комплексних досліджень, які акцентують увагу на такому безперечно важливому аспекті, як моніторинг процесу реалізації цілей сталого розвитку за допомогою системи глобальних показників.

Метою статті є аналіз системи глобальних показників досягнення цілей у сфері сталого розвитку, зокрема показників ЦСР 2.

25–27 вересня 2015 р. у рамках 70 сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН. У ході зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку 193 держави – члени ООН офіційно прийняли нову програму у сфері сталого розвитку, яка має назву «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року». Програма офіційно набула чинності 1 січня 2016 р. [18].

Поняття «сталий розвиток» вперше було використано Міжнародною комісією з навколишнього середовища і розвитку у 1987 р. і визначалося як «розвиток, який задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [11].

Концепція сталого розвитку прийнята на Конференції ООН з розвитку і навколишнього середовища в місті Ріо-де-Жанейро в 1992 р. [10].

Для досягнення сталого розвитку вкрай важливо узгодити три основні складові: економічне зростання, соціальну інтеграцію та охорону навколишнього середовища (*рис. 1*). Ці складові взаємопов'язані та надзвичайно важливі для добробуту окремих осіб і суспільства в цілому [5].

Отже, сталий розвиток визначається як розвиток, що відповідає потребам нинішнього покоління без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти їхні власні потреби [5]. Цілі і завдання сталого розвитку стимулюватимуть в найближчі 15 років діяльність в таких надзвичайно важливих напрямках, що зображені на *рис. 2*.

Держави – члени ООН визначили 17 цілей у сфері сталого розвитку на період до 2030 р. (*рис. 3*) і 169 завдань, для моніторингу досягнення яких розроблено відповідні показники.

Указані цілі застосовні до будь-якого суспільства. Для досягнення цілей у сфері сталого розвитку необхідно, щоб всі країни інтегрували їх у свої національні стратегії та плани [16].

ЦСР не є юридично обов'язковими, передбачається, що уряди всіх країн візьмуть на себе відповідальність і створять національні механізми, які сприятимуть досягненню заявлених цілей.

Задля сприяння процвітанню та захисту усієї планети ЦСР закликають до дій всі без виключення країни – бідні, багаті та із середнім рівнем доходу. Вони є глобальними за своїм характером і універсальними в застосуванні, але при цьому враховують особливості розвитку, національний потенціал, а також національні стратегії та пріоритети.

В основі цілей сталого розвитку (ЦСР) лежать Цілі розвитку тисячоліття (ЦРТ), сформульовані в Декларації тисячоліття, яка була прийнята у вересні 2000 р. на Саміті тисячоліття Організації Об'єднаних Націй. Вона містила 8 цілей розвитку, спрямованих на боротьбу з бідністю, голодом, хворобами, неписьменністю, погіршенням стану навколишнього середовища та дискримінацією щодо жінок [5].

Країни несуть основну відповідальність за проведення подальшої діяльності та огляду прогресу в реалізації цілей, а для цього необхідно забезпечити збір якісних, доступних і актуальних даних.

На глобальному рівні для здійснення моніторингу та огляду процесу реалізації цілей у сфері сталого розвитку і завдань нового порядку денного використовується набір глобальних показників.

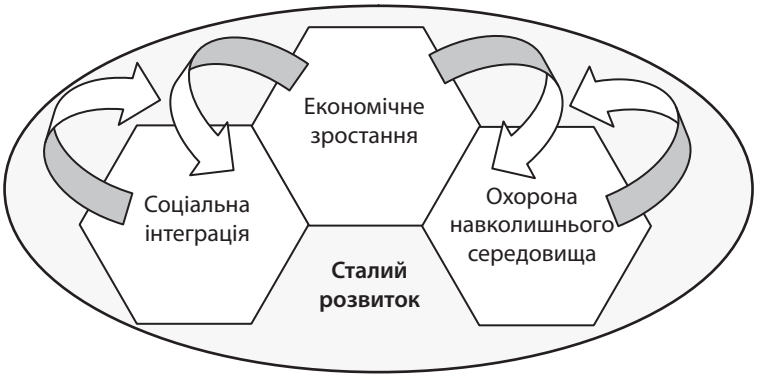

Рис. 1. Складові сталого розвитку

Джерело: складено за [5].

Рис. 2. Напрямки стимулювання діяльності відповідно до Цілей сталого розвитку

Джерело: складено за [5].

Перелік показників переглянутий у 2017 р., останній варіант представлено в Доповіді Міжорганізаційної та експертної групи за показниками досягнення цілей у сфері сталого розвитку [9].

Показники досягнення цілей у сфері сталого розвитку у відповідних випадках наводяться з деталізацією за рівнем доходу, статтю, віком, расою, етнічною приналежністю, міграційним статусом, інвалідністю, місцем проживання та іншими ознаками.

У *табл. 1* представлено завдання та показники для досягнення ЦСР 2 «Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства».

Координатором по розробці та вдосконаленню показників, що застосовуються для вимірювання прогресу у сфері продовольства, сільського господарства та сталого використання природних ресурсів, є Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО) – *Food and Agriculture Organization of the United Nations* (*FAO*) [7].

Задля здійснення моніторингу та огляду процесу реалізації завдання 2.а ЦСР 2 (див. табл. 1) використовується індикатор стану та перспектив розвитку аграрного сектора: «Індекс орієнтованості на сільське господарство» (*Agriculture Orientation Index – AOI*).

Цей індекс дозволяє реалізувати ще один підхід до аналізу державних інвестицій в аграрний сектор економіки в порівнянні з індивідуальними показниками частки сільського господарства в державних витратах або внеском сільськогосподарського сегмента в економіку країн та регіонів світу [14]. Незважаючи на високий рівень охоплення індексу (150 країн), деякі країни не надають дані, необхідні для розрахунку індексу.

AOI визначається як відношення частки сільського господарства в державних витратах до частки доданої вартості сільського господарства у валовому внутрішньому продукті (ВВП) (формула (1)) [13]. Додана вартість сільського господарства узагальнюється за секцією А «Сільське господарство, лісове та рибне господарство» на міжнародному (світовому) рівні відповідно до Міжнародної стандартної галузевої класифікації усіх видів економічної діяльності – ISIC, Rev. 4 – *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities*; на європейському рівні – за Статистичною класифікацією видів економічної діяльності Європейського Співтовариства – NACE, rev. 2 – *Nomenclature statistique des Activites economiques dans la Communaute Europeenne*; на національному рівні – за Національним класифікатором ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» – *КВЕД*.

$$AOI = \frac{\text{Частка державних витрат на сільське господарство в загальних державних витратах}}{\text{Частка доданої вартості сільського господарства у ВВП}}, \quad (1)$$

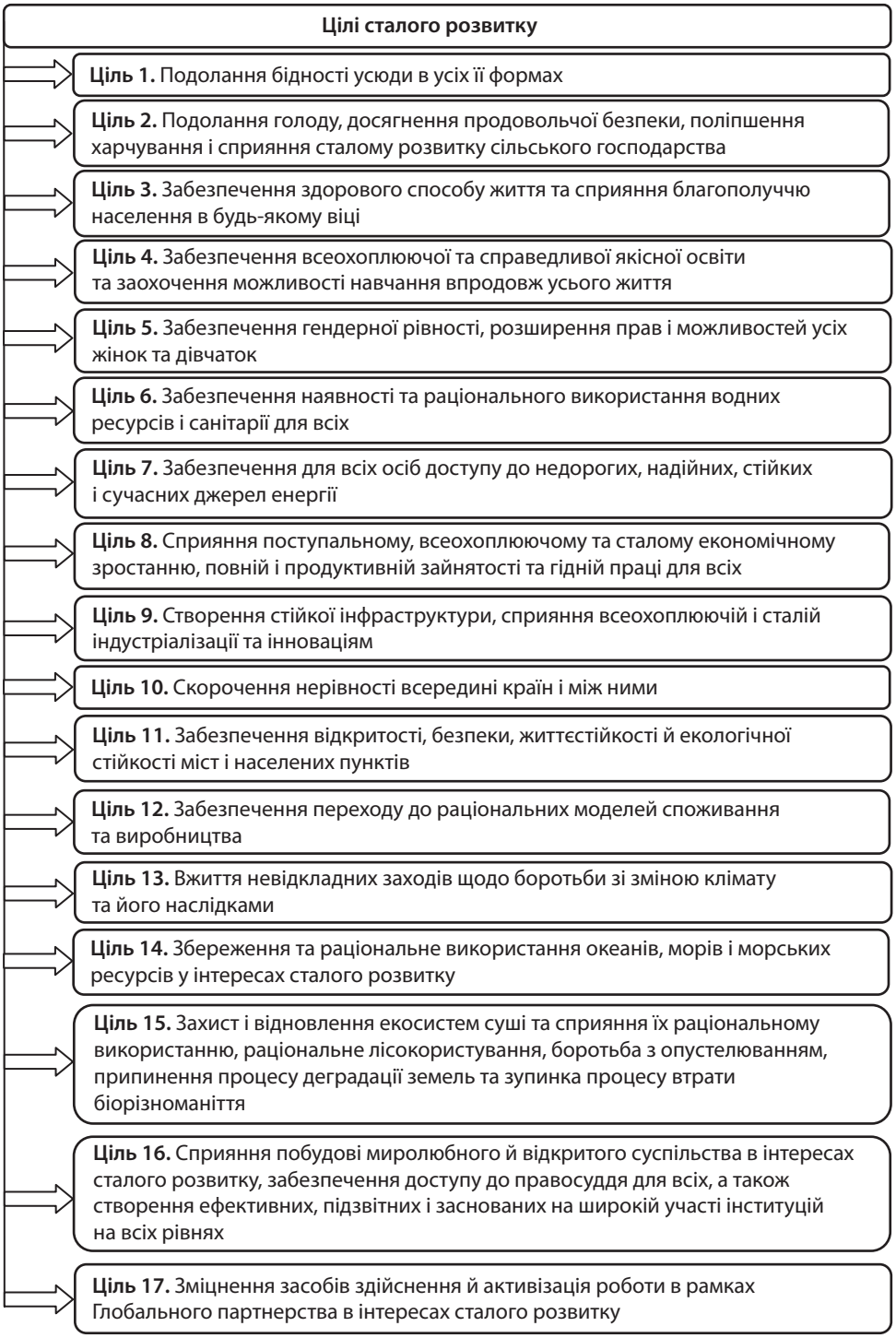

Рис. 3. Цілі у сфері сталого розвитку

Джерело: складено за [18].

де *AOI* характеризує частку державних витрат на сільське господарство в порівнянні із внеском сільського господарства в економіку країни.

Значення *AOI* > 1 свідчить про високу орієнтацію країни на сільськогосподарський сектор, який має більш значну частку державних інвестицій у порівнянні з його внеском в економічну додану вартість. Значення *AOI* < 1 відображає більш низьку орієнтацію на сільське господарство, а значення *AOI* = 1 означає нейтралітет в орієнтації уряду на сільськогосподарський сектор [13; 15].

Індекс AOI враховує економічний розмір країни, внесок сільського господарства у ВВП і загальну суму державних видатків. Таким чином, це дозволяє встановлювати універсальну та досяжну ціль [13; 15].

У світовому масштабі AOI знизився з 0,38 у 2001 р. до 0,26 у 2015 р. [8]. Щодо України, то починаючи з 2008 р., спостерігається стрімке зниження значення AOI. На *рис. 4* представлені значення AOI для України та країн світу в 2004–2013 рр.

Таблиця 1

Задачі та показники досягнення ЦСР 2

ЦСР 2 «Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства»	
Завдання	**Показники**
1	**2**
2.1. До 2030 р. покінчити з голодом і забезпечити всім, особливо малозабезпеченим і вразливим групам населення, включаючи немовлят, цілорічний доступ до безпечної, поживної та достатньої їжі	2.1.1. Поширеність недоїдання. 2.1.2. Рівень помірної або гострої відсутності продовольчої безпеки населення (за «Шкалою сприйняття відсутності продовольчої безпеки»)
2.2. До 2030 р. покінчити з усіма формами недоїдання, у тому числі досягти до 2025 р. узгоджених на міжнародному рівні цільових показників, що стосуються боротьби із затримкою росту і виснаженням у дітей у віці до п'яти років, і задовольнити потреби в харчуванні дівчаток підліткового віку, вагітних і годуючих жінок, а також літніх людей	2.2.1. Поширеність затримки росту серед дітей у віці до п'яти років – середньоквадратичне відхилення від медіанного показника росту дитини досліджуваного віку відповідно до норм росту дітей, встановлених Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), ≤ 2 2.2.2. Поширеність неповноцінного харчування серед дітей у віці до п'яти років з розбивкою за видами (виснаження або ожиріння) – середньоквадратичне відхилення від медіанного показника ваги відповідно до норм росту дітей, встановлених ВООЗ, ≥ 2 або ≤ 2
2.3. До 2030 р. подвоїти продуктивність сільського господарства і доходи дрібних виробників продовольства, зокрема жінок, представників корінних народів, фермерських сімейних господарств, скотарів і рибалок, у тому числі за допомогою забезпечення гарантованого та рівного доступу до землі, інших виробничих ресурсів і факторів сільськогосподарського виробництва, знань, фінансових послуг, ринків і можливостей для збільшення доданої вартості та зайнятості в несільськогосподарських секторах	2.3.1. Обсяг виробництва на одне підприємство з розбивкою за класами та розміром виробничої одиниці (фермерського господарства/скотарства/ лісового господарства). 2.3.2. Середній дохід дрібних виробників продовольчої продукції з розбивкою за статтю і статусом приналежності до корінних народів
2.4. До 2030 р. забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування і впровадити методи ведення сільського господарства, які дозволяють підвищити життєстійкість і продуктивність та збільшити обсяги виробництва, сприяти збереженню екосистем, зміцнювати здатність адаптуватися до зміни клімату, екстремальних погодних явищ, засух, повеней та інших лих і поступово покращувати якість земель і ґрунтів	2.4.1. Частка площі сільськогосподарських угідь, на яких застосовуються продуктивні та невиснажливі методи ведення сільського господарства
2.5. До 2020 р. забезпечити збереження генетичного різноманіття насіння та культивованих рослин, а також сільськогосподарських та домашніх тварин і їх відповідних диких видів, у тому числі за допомогою належного утримання різноманітних банків насіння і рослин на національному, регіональному та міжнародному рівнях, і сприяти розширенню доступу до генетичних ресурсів і пов'язаних з ними традиційних знань і спільного використання на справедливій і рівній основі переваг від їх застосування на узгоджених на міжнародному рівні умовах	2.5.1. Кількість генетичних ресурсів рослинного та зоологічного походження, призначених для виробництва продовольства і сільського господарства, які зберігаються на спеціальних об'єктах середньострокового або довгострокового зберігання. 2.5.2. Частка місцевих порід, що належать до таких категорій: – знаходяться під загрозою зникнення; – не перебувають під загрозою зникнення; – рівень загрози зникнення невідомий
2.a. Збільшити інвестування, у тому числі за допомогою активізації міжнародного співробітництва, у сільську інфраструктуру, сільськогосподарські дослідження та агропропаганду, розвиток технологій і створення генетичних банків рослин і тварин з метою зміцнення потенціалу країн, що розвиваються, особливо найменш розвинутих країн, у галузі сільськогосподарського виробництва	2.a.1. Індекс орієнтованості на сільське господарство, який визначається за структурою державних витрат. 2a.2. Сукупне надходження офіційних коштів (офіційна допомога в цілях розвитку та інші потоки офіційних коштів) у сільське господарство
2.b. Усувати і припиняти введення торгових обмежень і виникнення перешкод на світових ринках сільськогосподарської продукції, у тому числі за допомогою паралельної ліквідації всіх форм субсидування експорту сільськогосподарської продукції та усіх експортних заходів, що мають аналогічні наслідки, відповідно до мандата Дохінського раунду переговорів з питань розвитку	2.b.1. Субсидування експорту сільськогосподарської продукції

Закінчення табл. 1

1	2
2.с. Вжити заходів для забезпечення належного функціонування ринків продовольчих товарів і продукції їх переробки і сприяти своєчасному доступу до ринкової інформації, у тому числі про продовольчі резерви, з метою обмеження надмірної волатильності цін на продовольство	2.с.1. Показник цінових аномалій на ринку продовольства

Джерело: складено за [9].

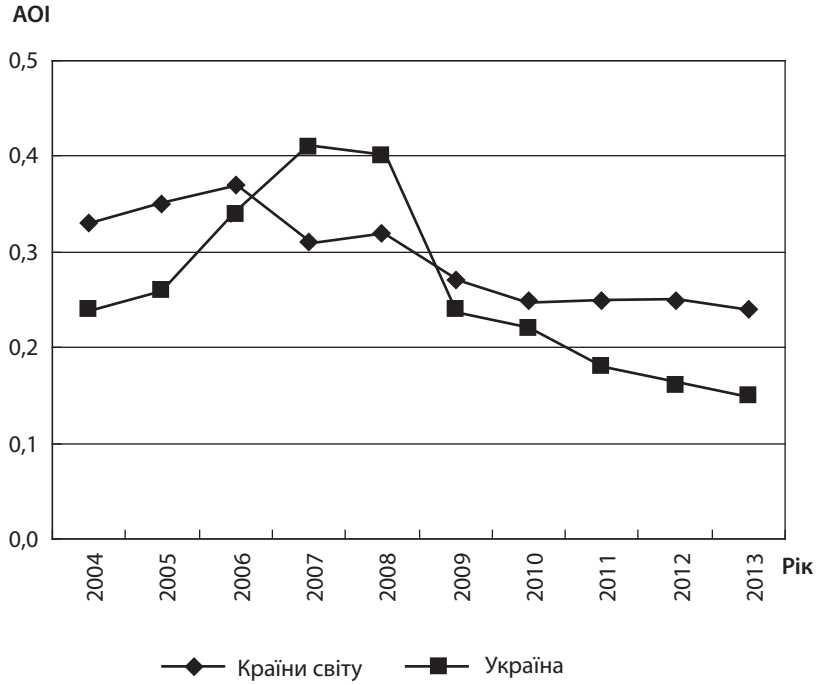

Рис. 4. Agriculture Orientation Index (AOI) для України та країн світу у 2004–2013 рр.

Джерело: складено за [8; 12].

На *рис. 5* представлено значення AOI для України та країн ЄС у 2013 р., за виключенням Австрії, Італії та Німеччини (дані по цих країнах відсутні).

На *рис. 6* наведено значення AOI для України та країн-сусідів у 2013 р.

Як бачимо, Україна як серед країн ЄС, так і серед країн-сусідів має невисокий AOI, що говорить про низьку орієнтацію держави на розвиток сільського господарства.

ВИСНОВКИ

Формування системи глобальних показників дозволяє здійснювати моніторинг процесу реалізації цілей сталого розвитку, відслідковувати виконання відповідних завдань за країнами світу.

Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства є самостійною ціллю сталого розвитку (ЦСР 2), але воно, безперечно, сприяє досягненню всіх інших цілей.

AOI, складений ФАО, обрано Міжорганізаційною й експертною групою за показниками досягнення цілей у сфері сталого розвитку як індикатор, що характеризує співвідношення частки державних витрат на сільське господарство та внеску сільського господарства в економіку країни. Розглянуті значення AOI для України, країн-сусідів та країн – членів ЄС показали, що Україна має досить низький AOI, що свідчить про орієнтацію держави на інші види економічної діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Березіна О. Ю. Цілі сталого розвитку та стратегічні вектори соціальних реформ в Україні // Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції» (м. Житомир, 27.10.2016 р.). Житомир: ЖДТУ, 2016. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/5560

2. Бурик З. М. Формування концепції сталого розвитку регіону. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2014_1_22

3. Макосій С. Д. Зарубіжний досвід реалізації стратегії сталого розвитку. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 324–328. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_6_83

4. Мартюшева О. О. Розробка індикаторів сталого розвитку країни: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Стратегічні пріоритети*. 2014. № 1. С. 77–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2014_1_12

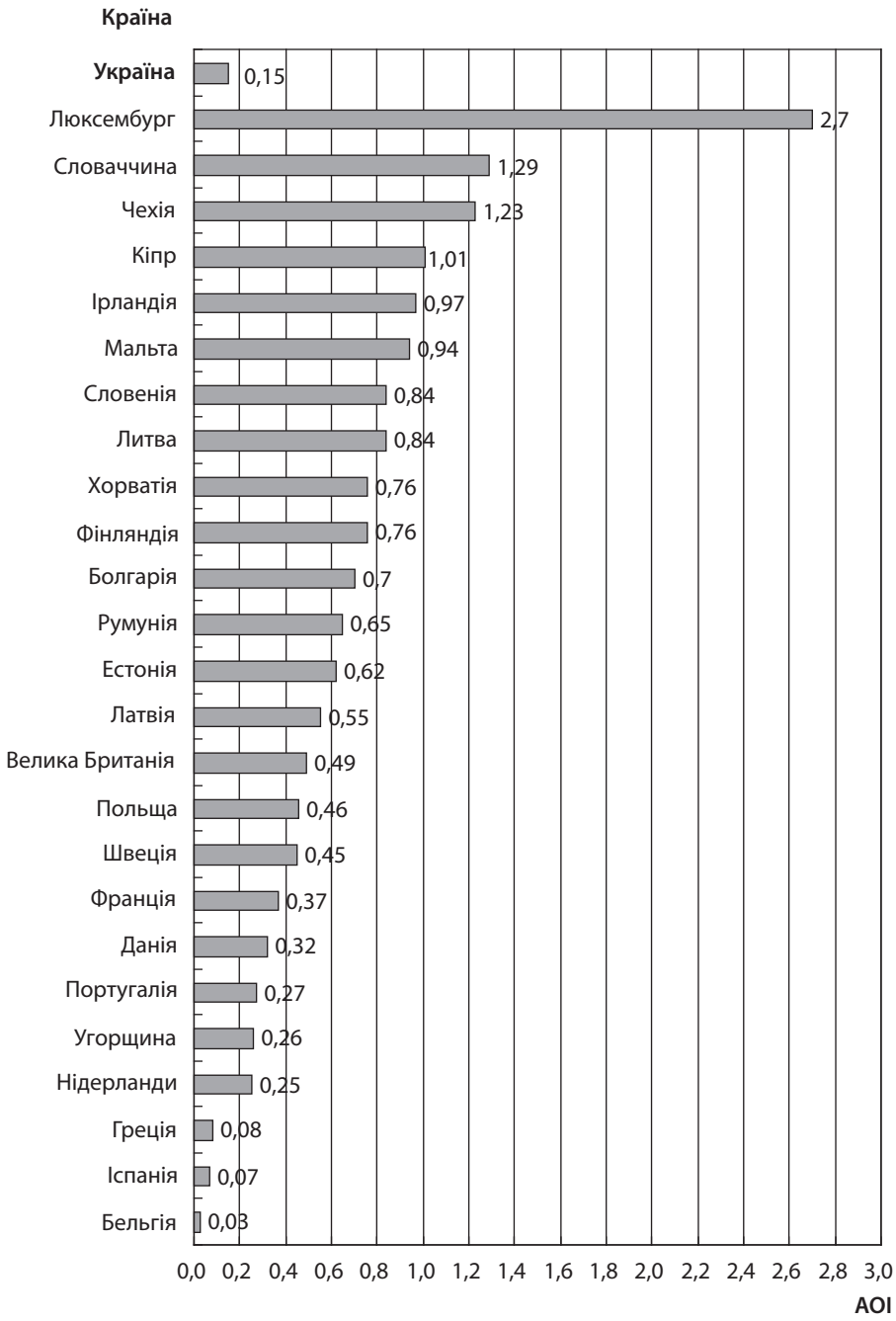

Рис. 5. Agriculture Orientation Index (AOI) для України та країн ЄС у 2013 р.

Джерело: складено за [12].

5. Повестка дня в области устойчивого развития // Организация Объединенных Наций. URL : http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/about/development-agenda

6. Свистун Л. А., Рожко А. А. Стратегічні засади забезпечення сталого розвитку економіки України. *Молодий вчений.* 2016. № 12 (39). С. 861–869. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/206.pdf

7. Food and Agriculture Organization of the United Nations // The official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: http://www.fao.org/home/en

8. Government expenditure on agriculture // The official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: http://www.fao.org/economic/ess/investment/expenditure/en

9. Report of the Inter-agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicators/Statistical Commission Forty-eighth session 7–10 March 2017. URL: http://undocs.org/en/E/CN.3/2017/2

10. Report of the United Nations Conference of Environment and Development. Rio de Janeiro, 3–14 June 1992. Vol. 1 Resolution Adopted by the Conference. URL: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/836/57/PDF/N9283657.pdf?OpenElement

11. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. URL: http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf

12. SDG Indicators. Global Database. Indicator: 2.a.1 – The agriculture orientation index for government expenditures/The Sustainable Development Goal indicators website. URL: https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/?indicator=2.a.1

13. SDG Indicators. Metadata repository/The Sustainable Development Goal indicators website. URL: https://unstats.un.org/sdgs/metadata

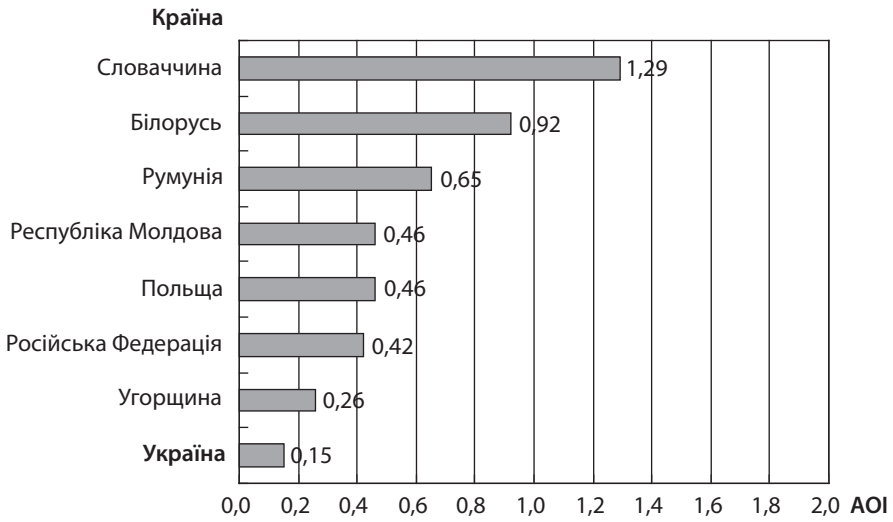

Рис. 6. Agriculture Orientation Index (AOI) для України та країн-сусідів у 2013 р.

Джерело: складено за [12].

14. Target 2.a: Agricultural productive capacity // Development and Globalization Facts and Figures. URL: http://stats.unctad.org/Dgff2016/people/goal2/target_2_a.html

15. Targets and Indicators for the Sustainable Development Goals and the Post-2015 Development Agenda. A Contribution by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) // The official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/mdg/img/SDG_indicators_identified_by_FAO__short_version_for_public_.pdf.

16. The Sustainable Development Goals Report 2016. URL: https://unstats.un.org/sdgs/report/2016/The%20 Sustainable%20 Development%20Goals%20Report%202016.pdf

17. Thornton P. K. et al. Responding to global change: A theory of change approach to making agricultural research for development outcome-based. *Agricultural Systems*. 2017. Vol. 152. P. 145–153. URL: http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308521X16304036

18. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Draft resolution referred to the United Nations summit for the adoption of the post-2015 development agenda by the General Assembly at its sixty-ninth session. URL: https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/285/73/PDF/N1528573.pdf?OpenElement

REFERENCES

Berezina, O. Yu. "Tsili staloho rozvytku ta stratehichni vektory sotsialnykh reform v Ukraini" [The goal of sustainable development and the strategic vectors of social reforms in Ukraine]. http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/5560

Buryk, Z. M. "Formuvannia kontseptsii staloho rozvytku rehionu" [The formation of the concept of sustainable development in the region]. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia. 2014. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2014_1_22

"Food and Agriculture Organization of the United Nations" The official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. http://www.fao.org/home/en

"Government expenditure on agriculture" The official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. http://www.fao.org/economic/ess/investment/expenditure/en

Makosii, S. D. "Zarubizhnyi dosvid realizatsii stratehii staloho rozvytku" [Foreign experience of implementation of the strategy of sustainable development]. Molodyi vchenyi. 2016. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_6_83

Martiusheva, O. O. "Rozrobka indykatoriv staloho rozvytku krainy: zarubizhnyi ta vitchyznianyi dosvid" [The development of indicators for sustainable development: foreign and domestic experience]. Stratehichni priorytety. 2014. http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2014_1_12

"Povestka dnya v oblasti ustoychivogo razvitiya" [The agenda for sustainable development]. Organizatsiya Obedinennykh Natsiy. http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/about/development-agenda

"Report of the Inter-agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicators". http://undocs.org/en/E/CN.3/2017/2

"Report of the United Nations Conference of Environment and Development. Rio de Janeiro, 3–14 June 1992. Vol. 1 Resolution Adopted by the Conference" https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N92/836/57/PDF/N9283657.pdf?OpenElement

"Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future". http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf

Svystun, L. A., and Rozhko, A. A. "Stratehichni zasady zabezpechennia staloho rozvytku ekonomiky Ukrainy" [A strategic framework for the sustainable development of economy of Ukraine]. Molodyi vchenyi. 2016. http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/206.pdf

"SDG Indicators. Global Database. Indicator: 2.a.1 – The agriculture orientation index for government expenditures" The Sustainable Development Goal indicators website. https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/?indicator=2.a.1

"SDG Indicators. Metadata repository" The Sustainable Development Goal indicators website. https://unstats.un.org/sdgs/metadata

"Target 2.a: Agricultural productive capacity". Development and Globalization Facts and Figures. http://stats.unctad.org/Dgff2016/people/goal2/target_2_a.html

"Targets and Indicators for the Sustainable Development Goals and the Post-2015 Development Agenda. A Contribution by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)" The official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/mdg/img/SDG_indicators_identified_by_FAO__short_version_for_public_.pdf

"The Sustainable Development Goals Report 2016". https://unstats.un.org/sdgs/report/2016/The%20Sustainable%20Development%20Goals%20Report%202016.pdf

Thornton, P. K. et al. "Responding to global change: A theory of change approach to making agricultural research for development outcome-based" Agricultural Systems. 2017. http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308521X16304036

"Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Draft resolution referred to the United Nations summit for the adoption of the post-2015 development agenda by the General Assembly at its sixty-ninth session". https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/285/73/PDF/N1528573.pdf?OpenElement

УДК 303.4:631.143

СУЧАСНА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

© 2017 **ХАЛАТУР С. М.**

УДК 303.4:631.143

Халатур С. М. Сучасна практика формування стратегії економічного розвитку сільського господарства

Незважаючи на зростаючу тенденцію, продуктивність сільського господарства України все ще істотно відстає від інших країн. На сучасному етапі розвитку сільських територій залишається актуальним питання стратегічного економічного розвитку сільського господарства України, оскільки від них значною мірою залежить продовольча безпека країни. Стратегія розвитку є генеральною програмою дій із постійного підвищення результативності сільського господарства на довгостроковий період часу, що забезпечує стійкість позицій сільського господарства. Сьогодні існує «Стратегія розвитку аграрного сектора економіки України на період до 2020 року». Мета державної Стратегії та Плану дій щодо розвитку сільського господарства і сільських територій полягає у формуванні комплексної, всеосяжної, неупередженої та реалістичної стратегії та загальних засад реформування аграрного сектора.

Ключові слова: *стратегія, економічний розвиток, сільське господарство, стратегічний розвиток.*
Рис.: *1.* ***Бібл.:*** *8.*

Халатур Світлана Миколаївна *– кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет (вул. Академіка Сергія Єфремова, 25, Дніпро, 49600, Україна)*
E-mail: *halatyr@i.ua*

УДК 303.4:631.143

Халатур С. Н. Современная практика формирования стратегии экономического развития сельского хозяйства

Невзирая на растущую тенденцию, производительность сельского хозяйства Украины все еще существенно отстает от других стран. На современном этапе развития сельских территорий остается актуальным вопрос стратегического экономического развития сельского хозяйства Украины, поскольку от них в значительной степени зависит продовольственная безопасность страны. Стратегия развития является генеральной программой действий по постоянному повышению результативности сельского хозяйства на долгосрочный период времени, что обеспечивает стойкость позиций сельского хозяйства. Сегодня существует «Стратегия развития аграрного сектора экономики Украины на период до 2020 года». Цель государственной Стратегии и Плана действий относительно развития сельского хозяйства и сельских территорий заключается в формировании комплексной, всеобъемлющей, непредвзятой и реалистичной стратегии и общих принципов реформирования аграрного сектора.

Ключевые слова: *стратегия, экономическое развитие, сельское хозяйство, стратегическое развитие.*
Рис.: *1.* ***Библ.:*** *8.*

Халатур Светлана Николаевна *– кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и банковского дела, Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет (ул. Академика Сергея Ефремова, 25, Днепр, 49600, Украина)*
E-mail: *halatyr@i.ua*

UDC 303.4:631.143

Khalatur S. M. The Modern Practice of Formation of Strategy for Economic Development of Agriculture

In spite of the growing tendency, agricultural productivity in Ukraine still lags far behind other countries. At the current stage of rural development, the issue of the strategic economic development of Ukraine's agriculture remains relevant, since on them depends to a large extent the country's food security. The development strategy is the general program of action to continuously improve the performance of agriculture over the long term, thus ensuring the sustainability of the agriculture. Today there is a «Strategy for the development of the agrarian sector of the Ukrainian economy up to the year 2020». The aim of the Government's Strategy and the Action plan on agricultural and rural development is to form an integrated, comprehensive, unbiased, and realistic strategy, as well as general principles for the reform of agrarian sector.

Keywords: *strategy, economic development, agriculture, strategic development.*
Fig.: *1.* ***Bibl.:*** *8.*

Khalatur Svetlana M. *– PhD (Economics), Associate Professor, Department of Finance and Banking, Dnipropetrovsk State Agrarian Economics University (25 Academician Serhiy Yefremov Str., Dnipro, 49600, Ukraine)*
E-mail: *halatyr@i.ua*

Стратегія економічного розвитку (економічна стратегія) країни являє собою економічну політику уряду, розраховану на тривалий строк, спрямовану на досягнення основної мети соціально-економічного розвитку. Економічна стратегія – це довгострокові, найпринциповіші, найважливіші установки, плани, наміри уряду стосовно виробництва, надходжень і витрат бюджету, податків, капіталовкладень, цін, соціального захисту (*рис. 1*) [3].

Розроблення економічної стратегії починається з визначення головної мети розвитку. Це – найскладніший і найвідповідальніший елемент стратегії. Мета повинна відповідати певним вимогам:

- вона має бути об'єктивно реальною, тобто такою, яку можна досягнути взагалі;
- здійснення визначеної мети реально можливе саме в цій країні, тобто мета повинна відповідати об'єктивним можливостям даної країни;